

Rondkomen? 't is een kunst

Jonge artiesten over hoe ze het financieel redden

'Was ik een jonge kunstenaar, ik zou gaan werken voor mijn centen, zoals iedereen.' Kunst maken is iets wat je volgens sommige politici maar beter *on the side* doet, want 'Rubens heeft toch ook nooit subsidies gekregen.' Wij portretteerden drie jonge kunstenaars en stelden hen de vragen: wie zijn ze, wat doen ze. en hoe doen ze het in godsnaam?

Tekst: Arkasha Keysers **Foto's:** Laura Vleugels

Fotografe Agneskena (28) betaalde haar expo uit eigen zak

De afgelopen maanden was ik alleen met fotografie bezig, waardoor mensen me nu ook vragen voor portretten, foto's op vernissages en theatervoorstellingen. Toch vind ik het moeilijk om fotografie mijn job te noemen. Zodra het die stempel heeft, komen er verplichtingen en verwachtingen en stress, terwijl ik die luchtige emotionele band met fotografie net wil behouden. Tegelijkertijd besef ik dat ik de eerste moet zijn die mijn werk serieus neemt, pas daarna volgt de buitenwereld. Tot vorig jaar beschouwde ik de uren fotobewerking achter mijn laptop bijvoorbeeld niet als werkuren, maar dat, net als mijn verplaatsing, materiaal aanslepen, contacten leggen en managen, is óók werk. **Het is tegenstrijdig, want ik wil fotografie niet als een job zien, maar er wel voor betaald worden.** Als artiest mis ik financiële stabiliteit in mijn leven. Je mag wel met residenties meedoen, maar daar word je meestal niet voor betaald. Ze zijn tof voor de ervaring en het netwerken, maar op het einde van de maand moet ik wel mijn huur kunnen betalen en kunnen leven. Op dit moment is het voor mij nog niet helemaal mogelijk om rond te komen met mijn fotografieprojecten. Voor de extra's leef ik een beetje van mijn spaargeld. Daarom overweeg ik om een deeltijdse job aan te nemen, om meer stabiliteit en zekerheid te creëren. Ik wil er wel naar streven om tussen dit en vijf jaar betaald te worden voor het hele proces en om grotere samenwerkingen met andere kunstenaars aan te gaan.'

'Mensen schatten je werk meer naar waarde wanneer ze ook je inspanning zien.'

Maak kunst toegankelijker

'In de afgelopen maanden deed ik op zondag een flexi-job, maar ik heb beseft dat ik die dag nodig heb voor mijn eigen werk. Veel artiesten vergeten dat, maar je weekindeling wordt helemaal anders dan die van de meeste mensen. Als fotograaf moet je vaak op avonden en tijdens weekends werken. **Voor mijn expo *Is that your brother?* (waarbij Agneskena de stereotypering van mannen van kleur aan de kaak stelt, red.), moest ik negen mensen vinden, hen op hetzelfde moment bij elkaar krijgen, ervoor zorgen dat ze zich op hun gemak voelen bij mij als fotograaf en bij de rest van de groep, styling, make-up en de locatie regelen, catering regelen, noem maar op. Allemaal uit eigen zak.** Mensen zien meestal alleen het eindresultaat, maar ik probeer op mijn sociale media ook transparant te zijn over het proces, want mensen schatten je werk

meer naar waarde wanneer ze ook je inspanning zien. Als je weet dat de Antwerpse schepen van Cultuur de kunstenaars van vandaag vergelijkt met Rubens, die is geboren in de zestiende eeuw, dan voel je hoe groot die kloof is. Het is ook niet dat je er iets aan overhoudt hoor, aan die projectsubsidies. Die gaan volledig naar de organisatie van je project. En in het verantwoordende waar je kosten naartoe zijn gevloeid in je subsidiedossier, kruipt ook veel werk. Ik denk dat het als schepen belangrijk is om mee te zijn met wat er leeft bij jonge kunstenaars en ik zou in haar plaats, als rolmodel, meer geld besteden aan representatie, zodat verschillende mensen en stemmen een kans krijgen om gehoord te worden. Ik zou ook de hele samenleving bij kunst betrekken en kunst veel toegankelijker maken dan nu het geval is. Voilà, dat zou ik doen.'

Esther (27) streamt haar schilderspraktijk op Twitch

Toen ik pas was afgestudeerd, wilde ik helemaal voor de kunst gaan, maar al snel besepte ik dat dat moeilijk zou worden. Als pas afgestudeerde word je niet altijd serieus genomen en tegelijkertijd werden de Vlaamse projectsubsidies voor cultuur op dat moment met zestig procent verminderd. Dat was heel ontmoedigend. Corona was een volgende struikelblok. En nu worden de projectsubsidies in Antwerpen helemaal geschrapt. Ik ben dus blij dat ik een andere, alternatieve inkomstenstroom heb. Ik heb twee jongere zussen. Toen ik vroeger gamede, zaten zij in de zetel meestal naast me. Tijdens corona ben ik mezelf beginnen streamen, opdat zij nog zouden kunnen meekijken, maar er zijn ook veel andere mensen blijven plakken. Ik besepte dat Twitch een kanaal is waarop ik ook mijn andere talenten kon tonen. Nu ga ik twee keer per week zo'n drietal uur live om te gamen, te praten of om kunst te maken. En daarnaast ben ik ook contentcreator. **Eén keer per week doe ik een schilderstream. Dan staat er een camera op mij en een op mijn schilderij gericht. Tussen het schilderen door reageer ik op de chat en ga ik in op suggesties. Zo wordt wat ik maak een interactief schilderij dat ik achteraf kan veilen.** Ik heb ook een Patreon. Daarop kan je je abonneren en dan krijg je geregeld een kunstwerkje opgestuurd. De mensen die me *backen* zijn mensen in mijn community die me willen steunen, zij komen ook naar beurzen en meet-ups om een babbeltje te slaan. Het is niet dat het merendeel van mijn inkomsten daaruit voortvloeit hoor, maar het is alweer een klein stukje. En tegelijkertijd bouw ik zo ook een band op met mijn volgers.'

Klap in het gezicht

'Nee, ik kan niet volledig leven van de kunst. De hele dag schilderijen maken was vroeger mijn droom, maar ik weet niet of ik dat nog zou willen, want dan wordt dat heel belangrijk en daardoor zwaar, omdat ook al je risico's daaraan vasthangen. Het lijkt me, zeker met het huidige beleid, alleen mogelijk voor de happy few, die misschien al connecties hebben of die budget meekrijgen van thuis uit.

Van de Antwerpse projectsubsidies die nu zijn geschrapt, heb ik twee keer gebruik kunnen maken, door mee te doen met expo's die met die subsidies werden opgezet. Het is net door die middelen dat er heel veel potentieel van jonge artiesten naar buiten kan komen. Ik heb totaal niet het gevoel dat dat geld wordt opgeslorpt, want je ziet altijd resultaat. **Subsidies zijn geen "mooi loontje" hoor. Er wordt iets mee gedaan waar veel mensen van genieten, van bijleren en door geïnspireerd raken.** Toen de Antwerps schepen van Cultuur

de uitspraak deed dat zij als jonge kunstenaar "zou gaan werken voor haar centen, zoals iedereen", voelde dat als een slag in mijn gezicht. Ze doet uitschijnen alsof wat wij doen onnodig is, terwijl er heel veel mensen wel het belang van kunst en cultuur inzien. De regering is zo gefocust op "de Vlaamse cultuur", maar tegelijkertijd wordt er niet in geïnvesteerd. En als je zoals zij Rubens vergelijkt met de kunstenaars van nu, ben je niet op de hoogte van wat er speelt. Mocht ik schepen van Cultuur zijn, dan zou ik met mijn voeten in het veld gaan staan en mij verdiepen in waar jonge kunstenaars mee bezig zijn. Dan zou ik naar voorstellingen en tentoonstellingen gaan. En dan zou ik inzien dat jonge kunstenaars allemaal werken, zoals iedereen, maar met veel minder centen.'

Volg Esther als @ziczackitty op Twitch, Instagram, TikTok en Patreon.

'Als je Rubens vergelijkt met de kunstenaars van nu, ben je niet op de hoogte van wat er speelt.'

Charlotte (34) werkt als freelance illustrator voor grotere projecten

Ondanks de financiële stress, illustreer ik doodgraag. De verscheidenheid aan opdrachten is heel *exciting* en de lokale versus internationale klanten maken het lekker afwisselend. In het verleden illustreerde ik voor kranten en tijdschriften, maar dat zijn vaak heel lastminuteopdrachten met korte deadlines. Na negen jaar iets te hard te hebben gewerkt, zoek ik momenteel naar een gezondere balans. Nu ga ik voor grotere projecten, zoals het illustreren van kinderboeken en tentoonstellingen. In het begin was ik parttime grafisch ontwerper, maar ik merkte al snel dat ik alleen illustrator wilde zijn. Genoeg inkomsten opbouwen ging langzaam. Wanneer de krant vaak genoeg belde, kon ik net rondkomen. Intussen ben ik selectiever in de opdrachten die ik aanneem, want als ik altijd maar blijf presteren en produceren tegen strakke deadlines, dan voel ik me een ratje in een molentje. Ik ben deze job gaan doen voor het plezier van het creëren, maar ik leefde van deadline naar deadline om mensen niet teleur te stellen. Af en toe persoonlijk werk maken en de tijd nemen om nieuwe dingen te leren is een investering in mezelf op de lange termijn, weet ik nu.

Ik ben voltijds zelfstandige en daar ben ik trots op.

Ja, ik kan leven van mijn creatief werk, maar ik moet ook creatief zijn met geld. **Ik vind het soms pijnlijk dat onze maatschappij zo is geëvolueerd dat leven van kunst een uitzondering is, terwijl kunst ervoor zorgt dat mensen samenkomen, dingen voelen en connecteren.** In de mainstream omgeving waarin ik ben opgegroeid, staan zekerheid en veiligheid voorop. Mijn nicht en ik zijn de enigen die een creatieve job doen. Soms praten we daar wel over: "Wij werken óók keihard, waarom verdienen wij geen nettoloon van € 2500 per maand?" Toch zou ik niet willen wisselen, want voor veiligheid kiezen maakt veel kapot. Het is jammer dat gaan voor datgene waarin je gelooft eigenlijk niet standaard is in onze maatschappij.'

'Ja, ik kan leven van mijn creatief werk, maar ik moet ook creatief zijn met geld.'

Géén subsidieslurpers

'De projectsubsidies die onlangs door de Antwerpse schepen van Cultuur zijn geschrappt, zijn nodig om starters een kans te geven en om lokaal talent te ontwikkelen. Een aantal jaar geleden heb ik met zo'n projectsubsidie mee een festival georganiseerd. Tekenpudding was een creatieve kermis waarbij tekenplezier centraal stond. Zowel het dossier opstellen, het festival organiseren als achteraf elke

uitgave verantwoorden was heel veel werk. Bovendien vloeit al dat geld terug naar lokale partners: horeca, catering, technici, drukkers.

Het is een trieste karikatuur om naar kunstenaars te kijken alsof het subsidieslurpers zijn, want voor elke euro die naar cultuur gaat, krijg je er twee terug. En iederéén geniet van subsidies. **Onze wegen, scholen, ziekenhuizen, landbouw, sportorganisaties en industrie, onze leerkrachten,**

doctors, ministers en iedereen die bij de overheid werkt, worden allemaal gesubsidieerd. De schepen voor Cultuur wordt zélf met overheidsgeld betaald.

Het is triestig dat ze haar eigen mandaat dan zo zwart maakt. Ze doet alsof elke kunstenaar van subsidies afhankelijk is, maar dat is niet zo. Met de projectsubsidies die zij schrapt, steun je mensen zodat ze kunnen groeien, tot ze op hun eigen benen kunnen staan. Het was zwaar om te komen waar ik nu ben, ik gun het de mensen die na mij komen om het makkelijker te hebben. Zij hoeven niet bijna een burn-out te krijgen zoals ik. Mocht ik schepen van Cultuur zijn, dan zou ik de jonge mensen uit mijn stad kansen geven om zich te ontplooiën, om samen iets op te bouwen en iets terug te geven aan de mensen in de stad. Pas wanneer we kunnen samenwerken, floreren we.'

Volg @charlotte.dumortier op Instagram.

